

בדרך ללהא נוסה?

מלחמתית קיצונית. הכותרות בעיתוני אמריקה קבעו: גולדה „דורשת“ פנטומים. אפילו עיתונים הכפופים לחלור טון להשפעה יהודית, שמו את המילה „דורשת“ במר כמות כפולות, כימעט באירוניה.

גולדה שוללת באופן טוטאלי את תוכנית רוג'רס („גבולות 4' ביוני 1967, עם שינויים בלתי-מהותיים“), וממילא גם את כל התוכניות להסדר כולל ו/או חלקי המבוססות על גישה זו. היא דורשת פנטומים, וצידוד אחר, בשללה את תוכנית השלום האמריקאית, אין גולדה מציגה שום תוכנית אלטרנטיבית.

בעיני ניכסון, היא מהווה מחסום בלתי-נסבל לכל תוכניותיו הגלובליות להשגת הסדר אמריקאי-סובייטי, אמריקאי-ערבי, אמריקאי-סיני, למנוע מלחמה חדשה ולהרחיק כל אפשרות של הסתבכות אמריקאית.

מה תגיד גולדה כנאת לניכסון כזה? קרוב לוודאי, שלא תהיה ביניהם כל אפי שרות של הידברות ממשית.

● הוא חיזק את הגשר עם ברית-המועצות, עומד לבקר גם בה באביב 1972.

● הוא נקט באמצעים שיבטיחו שעד הבחירות, לא תהיה עוד נוכחות צבאית אמריקאית בוויאטנאם.

אוסטראטגיה נועזת זו, שהיתה בליכודה מחושבת בעיתוי מדויק לקראת הבחירות, השמיטה את הקרקע תחת רגליו של כה מועד מד דמוקרטי אפשרי.

ניכסון שיתייצב לבחירות יהיה המנהיג שחזר זה עתה מביקור היסטורי בפקין, ראשון בתולדות אמריקה; ומבין קור חשוב במוסקבה, ראשון בתולדות אמריקה מזה דור. הוא הוכיח תושיה וכוח-החלטה בעניינים כלכליים, בעיית ויאט-נאם לא תהיה עוד נושא למלחמת-כחי רות נגד ניכסון, אלא להיפך, הוא יופיע כאיש שחיסל מלחמה זו, שבה פתחו נשיאי הדמוקרטים דווקא, ואילו

מעולם לא נולדה נסיעה של ראש ממשלת ישראל בצורה כה מזורה כמו נסיעתה של גולדה מאיר לארצות-הברית בעוד שבועיים.

היתה זאת, כימעט, קומדיה של טעויות. בישה עם אורחים חשובים מארצות-הברית, נשאלה גולדה מדוע אינה מדברת עם הנשיא ניכסון על אספקת הפנטומים ותוכנית רוג'רס פנים-אל-פנים. בדרך של התחמקות אדיבה, השיבה גולדה שלא הוזמנה.

האורחים הבינו זאת כרמז. הם הפעילו את ההשפעה היהודית כוויינגטון, ובתוצאה מכך באה התשובה: אם גולדה תבקר בארה"ב בביקור פרטי, ישמח הנשיא לדבר עימה.

אחרי תשובה כנאת, אי-אפשר היה לסרב — מבלי ליצור תקרית עדינה.

כך נולדה הפגישה בין שני האישים — כשאישי מהם לא רצה בה, בעצם.

איך לקבור את רוג'רס

איש שגולדה עומדת להיפגש עימו הוא „ניכסון חדש“ — אישיות שונה מזו שעמדה בפגשה קודם. עד לפני זמן קצר, פעלה המדיניות הישראלית על סמך ההנחה שיש להפיל את ניכסון — ושניתן להשיג זאת בבחירות שיתקיימו בנובמבר 1972.

ניכסון נראה חלש. כמה וכמה מועמדים דמוקרטיים התקרבו בפופולריותם לנשיא. והיה מקום להנחה שבעד רת הקולות היהודיים המאורגנים, ואחרי מסע-תעמולה ישראלי מרוכז, יפול ניכסון.

כל פעולות מנגנון-התעמולה הישראלי הותאמו למטרה זו.

עוד השבוע אפשר היה לראות על מסכי הטלוויזיה של ישראל סרט-תעמולה לטובת הסנאטור הנרי ג'אקסון, שהודיע על מועמדותו מטעם הדמוקרטים.

אולם ג'אקסון הוא מועמד אפסי. אילו היה צריך להיבחר בתל-אביב, ייתכן שהיו לו סיכויים. אולם הבוחר בבוסטון ובפילדלפיה מכיר אותו פחות מאשר הקורא והצופה ברמת-גן.

גם שאר המועמדים הדמוקרטיים האפשריים — מאס' קי, האמפרי, קנדי — כבר ביקרו בישראל, תמכו בהתי להבות בעמדה הישראלית הרשמית, הבטיחו ככל העולה על דעתם. כל אחד מהם נראה לגולדה נשיא טוב יותר (לישראל) מניכסון.

כך, עוד לפני חודש, היתה האיסטראטגיה של גולדה ברורה: להכריז מלחמה על ניכסון, שהתערב במלחמת-הבחירות האמריקאית, לגייס את היהודים לטובת המועמד הדמוקרטי שיתמנה, לדאוג לכך שניכסון לא יחזור לבית הלבן.

בצורה זו קיוותה גולדה לקבור את האמבארגו האמריקאי ואת תוכנית רוג'רס יחד עם רוג'רס עצמו, ולחזר לזר לימיה-הזוהר של ירח-הדבש עם ג'ונסון הדמוקרטי.

חשבון בלי בעל הבית הלבן

לא שהיה זה חשבון בלי-בעל-הבית — בעל הבית הלבן. גולדה פתחה בחקירת כוחו של ניכסון, אפשר לסמול לה, כי כמה טעו רבים וטובי כים, וכיניהם מיטב הפרשנים הפוליטיים.

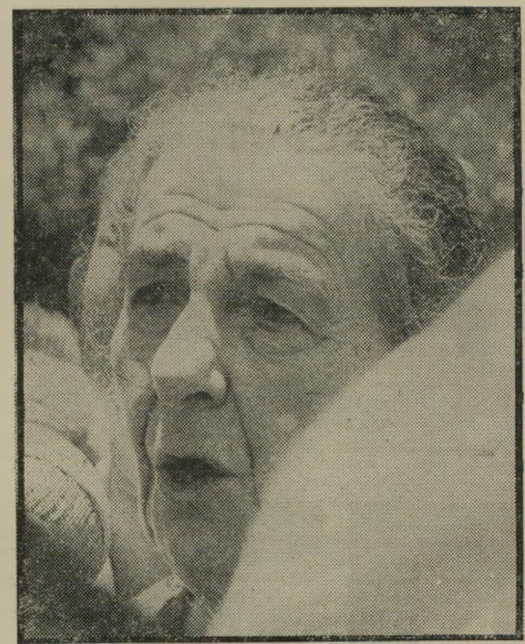
ניכסון נחשב למדינאי ממדרגה שנייה. לכל היותר נחשב לפוליטיקאי ממוחל. עתה נתברר כי לפעמים חשוב יותר להיות פוליטיקאי ממוחל מאשר מדינאי דגול.

המדינאי ניכסון לא הצליח במשך שלוש שנים לפי תור שום בעייה חשובה. הוא עורר עליו את שינאת הנוער האמריקאי, ואת זילזול העולם כולו.

אולם הפוליטיקאי ניכסון הוא איש-מעשה. הוא ידע מהו יעדו האחד: להיבחר מחדש כי נובמבר 1972.

איך? הפוליטיקאי עשה חשבון פשוט: עליו לבצע בראשית 1972 כמה מיבצירות, שישנו את סיכויו. וכך עשה ניכסון, המדינאי-ממדרגה-שנייה, שורה של מעשים שלא נעשו עידי מדינאים גדולים ממנו, כמו ג'ון קנדי.

בוה אחר זה, ביצע כמה מיבצעים מזהירים: הוא מתח קו תחת השגיאות של דוד שלם, פתח את הולדת לסיין, הכניס את סין לאו"ם (תוך העמדת פנים כאילו אמריקה רצתה להשאיר בה את טייוואן, והפסידה באופן אלגנטי, כך שחסידי טייוואן בארצות הברית באו גם הם על סיפוקם.) מיבצע זה יגיע לשיאו עם נסיעתו לפקין, באביב הבא.

גולדה: שירת הברבור

הנושא שיכריע, אולי, בבחירות — נושא המלחמה בפשע, הקרוי באמריקה „חוק וסדר“ — הוא לטובת ניכסון הימני. הדמוקרטים הליברליים לא יוכלו להתחרות בעניין זה עם ניכסון הנוקשה, ועם סגנו, ספירו, אנגו, הנוקש שההמקצועי.

בקיצור: ברנע זה נראה כאילו בחירתו מחדש של ניכסון היא כימעט ודאית, אם לא יקרו מאורעות בלתי-צפויים ונמרי עד אז.

זה יזעזע את גולדה

שביל האיסטראטגיה של גולדה מאיר, זהו מצב בישי. יש לה כל הסיבה להיות מוועזעת. גם בפעם שעברה לא נבחר ניכסון בקולות היהודים. כל אלה הלכו ליריבו, האמפרי. בדרך כלל הולך הקול היהודי האמריקאי לדמוקרטים, מזה דור-ידורות.

הפעם לא יהיה ניכסון תלוי כלל בקולות היהודיים, והחזק הפוליטי יהיה עניו איבך את עיקר עוקצו.

אחרי בחירתה, יהיה ניכסון יריב מפתח. מכיוון שהתיר קה האמריקאית המתקנת אינה מאפשרת לנשיא תקופתי כהונה שלישית, יהיה פטור בכלל מכל דאגה לבחירה מחדש. הוא יוכל לצמצם על הקולות היהודיים לצמיתות. במשך ארבע שנים יישב בבית הלבן האיש שהמציא את תוכנית רוג'רס המקורית, איש שלא יהיה עוד רגיש לשום לחץ יהודי, איש שירצה להיכנס להיסטוריה בתור האדם שהביא את השלום לעולם, הרף כה יריבו ומשמייני.

ואותו איש יידע כי בשלב מסויים עשתה ממשלת ישראל את הכל כדי שלא ייבחר מחדש.

עם האיש הזה תצטרך גולדה להיפגש. האם זה פלא שאין היא מצפה לפגישה זו בשימחה רוננת? השבוע, עם קביעת הפגישה, השמיעה גולדה הצהרה

אולם גולדה צריכה להשיג תוצאות. אין ספק כי יור עצה מציינים לח כיום את התמונה כהווייתה: שמדי גייתה תפשוט את הרגל ברגע שניכסון ייבחר מחדש, ושישראל תהיה אז מבודדת לחלוטין מבחינה מדינית וצבאית כאחת.

מובן שגולדה יכולה לזכות לקאנוסה*. היא יכולה להבין שמדיניותה אינה מציאותית, ושהיא עזובה להביא לאסון. היא יכולה לחזר בה ורגש מדיניות חדשה שתתקבל עדי ידי ניכסון.

אבל גולדה אינה מסוגלת לכך. קרוב לוודאי שהיא תעדיף להתפטר, ולהשאיר מלאכה זו למי שיבוא במקומה. מבחינה זו, עשוי הביקור להיות שירת הברבור של גולדה. בעיקבותיו עשויה גולדה להתפטר יותר מוקדם מכפי שחשבו — אולי תוך חצי שנה.

האם תתחדש האש?

משבר האמיתי בין ניכסון ובין ממשלת ישראל צפוי רק בעוד שנה, אחרי הבחירות בארצות-הברית. אך אין כל ביטחון שאכן יידחה עד אז. כי בינתיים מתקצצים העננים במרחב. וגם הם יעיבו על הפגישה המתוכננת.

יש אדם אחד שאין לו זמן להמתין שנה — אפילו אם זה כדאי לו. זהו נשיא מצריים, אנוואר אל-סאדאת. אל-סאדאת הבטיח לעמו הכרעה עד סוף השנה. כשאמר זאת לראשונה, רצה להרוויח זמן. סוף השנה נראה אז רחוק מאוד.

אך בינתיים לא חלה שום תזווה, ואלי סאדאת עומד בפני ברירה קשה — להתבכחש לדבריו ולכישוף את עצמו, או לנקוט פעולה שתתקם בו.

הרוסים רוצים למנוע הסלמה, כי גם הם מחכים לביי קורו של ניכסון. הדרוש להם כמו לניכסון עצמו. לכן יש להניח שהרוסים יפעילו את מלוא השפעתם במצריים כדי לדחות כל הכרעה עד לאביב הבא. אחרי הביקור, אולם אל-סאדאת יושב על גחלים. הוא יודע שיפסיד בכל מערכה צבאית, אולם הוא יודע גם זאת: אם תתלקח מערכה גדולה, לא תהיה לשתי המעצמות הגדולות שום ברירה אלא להתערב מייד באופן מוחץ, כדי למנוע הסלמה בין לבין עצמן.

במקרה זה, יבול אל-סאדאת לצפות לפעור דה מדינית מאסיבית של ברית-המועצות ואדי צות-הברית, עד כדי תכתוב של הסדר כפוי. האם ילך אל-סאדאת בדרך זו? יתכן שאינו רוצה, אך יתכן גם שלא תהיה לו ברירה.

לא פעם פרצה במרחב מלחמה שאיש לא רצה בה. מכיוון שניכסון לא ירצה בכך, הוא מוכרח למצוא שיטה כלשהי שתאפשר לאל-סאדאת לטעון שחלה תזווה, ושעל כן יש הצדקה בחיית המערכה. דרושה תזווה מדינית בולטת ומחירה — עוד לפני סוף השנה.

גם זה יעמוד לנגד עיני ניכסון כשתוא ייפגש עם גולדה — וגולדה יודעת זאת היטב. יתכן שניכסון יציע לה עסק: להפשיך את הפנטומים, תמורת תזווה ישראלית משמעותית בחיית ההסדר החלקי או הכולל. תזווה, שהיא בניגוד חותך למדיניותה של גולדה.

כך או אחרת — מעולם לא הלכה אשה לפגישה עם גבר כאשר מלכה פחות חשק, פחות אהבה ופחות אשליות מכפי שיש ברנע זה בגיבה של גולדה מאיר, בצאתה לראנדו עם ריצ'ארד ניכסון.

* מצודה באיטליה הצפונית, שבה חזר בתשובה הקיסר הגרמני היינריך 4' בשנת 1077, בהשפילו את עצמו בפני האפיפיור גריגור 7', שעימו הסתכסך קודם לכן. הקיסר הלך יחד בשלג.